

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3998/2568

นาย ส. โจทก์ บริษัท ด. กับพวก จำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง พ.ร.บ.สิทธิบัตร พ.ศ. 2522 มาตรา 3, พ.ร.บ.สิทธิบัตร พ.ศ. 2522 มาตรา 63

ย่อ / หลักกฎหมาย

พ.ร.บ.สิทธิบัตร พ.ศ. 2522 มาตรา 3 กำหนดว่า แบบผลิตภัณฑ์ หมายความว่า รูปร่างของผลิตภัณฑ์ หรือองค์ประกอบของลวดลาย หรือสีของผลิตภัณฑ์ อันมีลักษณะพิเศษสำหรับผลิตภัณฑ์ซึ่งสามารถใช้เป็นแบบสำหรับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมรวมทั้งหัตถกรรมได้ ดังนั้น การให้ความคุ้มครองการออกแบบผลิตภัณฑ์จึงเป็นเรื่องเกี่ยวกับความสวยงามของรูปลักษณะภายนอก หากส่วนประกอบใดของผลิตภัณฑ์มีความมุ่งหมายเพื่อประโยชน์ในการใช้งานเท่านั้นจะไม่ได้ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ รูปร่างและองค์ประกอบของลวดลายแบบผลิตภัณฑ์ฝาปิดในข้อถ้อยสิทธิตามสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ของโจทก์มีรูหูหิ้วไว้สำหรับสอดนิ้วเพื่อหิ้วพกพา สันหุ้มหิ้วไว้เพื่อความแข็งแรงและประหยัดพลาสติก ด้านในของฝาปิดเป็นฝาสองชั้นเพื่อป้องกันน้ำรั่วซึม และลวดลายที่ฐานของฝาปิดเป็นลายเส้นตรงแนวตั้งเพื่อประโยชน์ในการเปิดฝาขวด อันเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ในการใช้งาน ส่วนประกอบดังกล่าวจึงไม่นับเป็นสาระสำคัญหรือลักษณะพิเศษของการออกแบบผลิตภัณฑ์ของโจทก์ และเมื่อพิจารณารูปร่างและองค์ประกอบของลวดลายอื่นที่ระบุในข้อถ้อยสิทธิตามสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ของโจทก์เปรียบเทียบกับลักษณะของผลิตภัณฑ์ของจำเลยที่ 1 แล้ว มีลักษณะการออกแบบแตกต่างกันในประการสำคัญคือ ทรงสันหุ้มหิ้ว มุมสันหุ้มหิ้ว พื้นที่ระหว่างรูหูหิ้วกับสันหุ้มหิ้ว และร่องลึกที่ขอบของสันหุ้มหิ้ว ซึ่งเป็นรูปร่างและองค์ประกอบของลวดลายซึ่งเป็นสาระสำคัญของแบบผลิตภัณฑ์ของโจทก์ และผลิตภัณฑ์ฝาปิดของจำเลยที่ 1 จึงไม่อาจฟังได้ว่า ผลิตภัณฑ์ฝาปิดของจำเลยที่ 1 ผลิตขึ้นโดยใช้แบบผลิตภัณฑ์ในข้อถ้อยสิทธิตามสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ของโจทก์

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องขอให้บังคับจำเลยทั้งสองหยุดการผลิตและจำหน่ายฝาปิดขวดเครื่องดื่มวิตามินบีห้า ค. และเรียกคืนฝาปิดขวดดังกล่าวจากท้องตลาดเพื่อทำลาย กับให้จำเลยทั้งสองร่วมกันหรือแทนกันชำระค่าเสียหาย 5,000,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับถัดจากวันฟ้อง เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ จำเลยที่ 1 และที่ 2 ให้การขอให้ยกฟ้อง ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางพิพากษาให้จำเลยที่ 1 ชำระค่าเสียหาย 80,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 5 ต่อปี นับแต่วันฟ้อง (ฟ้องวันที่ 27 พฤษภาคม 2564) เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ ทั้งนี้ อัตราดอกเบี้ยผัดนัดให้ปรับเปลี่ยนลดลงหรือเพิ่มขึ้นตามพระราชกฤษฎีกา แต่ต้องไม่เกินอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ตามคำขอของโจทก์ ห้ามจำเลยที่ 1 ผลิต ใช้ ขาย เสนอขาย มีไว้เพื่อขาย ฝาปิดหรือสินค้าที่ใช้ฝาปิดที่เป็นการฝ่าฝืนสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ของโจทก์ กับให้จำเลยที่ 1 ใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์ เฉพาะค่าขึ้นศาลให้ใช้แทนค่าทนายทนายที่โจทก์ขณะคดี โดยกำหนดค่าทนายความ 8,000 บาท ค่าขออื่นนอกจากนี้ให้ยก และให้ยกฟ้องโจทก์สำหรับจำเลยที่ 2 จำเลยที่ 1 อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์คดีขำัญญพิเศษพิพากษาแก้เป็นว่า ให้ยกฟ้องโจทก์สำหรับจำเลยที่ 1 ด้วย ค่าฤชาธรรมเนียมระหว่าง

โจทก์กับจำเลยที่ 2 ในศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางให้เป็นพยาน นอกจากที่แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง คำอุทธรณ์นิยมชั้นอุทธรณ์ให้เป็นพยาน โจทก์ฎีกา โดยได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา ศาลฎีกาแผนกคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงที่คู่ความไม่ได้โต้แย้งกัน ในชั้นฎีการับฟังได้ในเบื้องต้นว่า โจทก์เป็นผู้ทรงสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ เลขที่สิทธิบัตร 59399 ชื่อที่แสดงถึงการออกแบบผลิตภัณฑ์ ฝาปิด โดยโจทก์ยื่นคำขอรับสิทธิบัตรเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2557 และหมดอายุความคุ้มครองในวันที่ 27 เมษายน 2567 โจทก์อนุญาตให้บริษัท ย. ซึ่งโจทก์เป็นกรรมการผู้มีอำนาจ ใช้สิทธิตามสิทธิบัตรดังกล่าว บริษัท ย. ใช้ฝาปิดตามสิทธิบัตรกับขวดน้ำดื่มยี่ห้อ ย. จัดจำหน่ายแก่บุคคลทั่วไปและวางจำหน่ายที่ร้านสะดวกซื้อ จำเลยที่ 1 เป็นเจ้าของและผู้จัดจำหน่ายน้ำดื่มยี่ห้อ ด. แก่บุคคลทั่วไปและวางจำหน่ายที่ร้านสะดวกซื้อ ที่ฉลากปิดขวดน้ำดื่มยี่ห้อ ด. มีชื่อจำเลยที่ 2 เป็นผู้ผลิต

ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางพิพากษายกฟ้องโจทก์สำหรับจำเลยที่ 2 ไม่มีคู่ความฝ่ายใดอุทธรณ์ คดีสำหรับจำเลยที่ 2 จึงเป็นอันยุติไปตามคำพิพากษา

ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง คดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์ว่า จำเลยที่ 1 กระทำละเมิดสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ของโจทก์หรือไม่ และต้องชดเชยค่าเสียหายแก่โจทก์หรือไม่ เพียงใด เห็นว่า พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 มาตรา 3

กำหนดว่า "แบบผลิตภัณฑ์" หมายความว่า รูปร่างของผลิตภัณฑ์ หรือองค์ประกอบของลวดลาย หรือสีของผลิตภัณฑ์ อันมีลักษณะพิเศษสำหรับผลิตภัณฑ์ซึ่งสามารถใช้เป็นแบบสำหรับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมรวมทั้งหัตถกรรมได้ ดังนั้น การให้ความคุ้มครองการออกแบบผลิตภัณฑ์จึงเป็นเรื่องเกี่ยวกับความสวยงามของรูปลักษณะภายนอก หากส่วนประกอบใดของผลิตภัณฑ์มีความมุ่งหมายเพื่อประโยชน์ในการใช้งานเท่านั้นจะไม่ได้ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายสิทธิบัตร

การออกแบบผลิตภัณฑ์ เมื่อพิจารณารูปร่างและองค์ประกอบของลวดลายแบบผลิตภัณฑ์ฝาปิดในข้อถ้อยสิทธิตามสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ของโจทก์ ประกอบด้วยฝาปิดที่มีด้านบนเป็นรูปหัวทรงกลม มีสันหุ้มหัวเป็นทรงเหลี่ยม ขอบของสันหุ้มหัวมีร่องลึกเป็นแนวยาวตลอดแนวของหุ้มหัว มีเส้นบริเวณกลางร่อง และมีเส้นแนวขวางกัน 2 เส้น แบ่งร่องเป็น 6 ช่อง ด้านในของฝาปิดเป็นเกลียวฐานของฝาปิดเป็นทรงกลม มีลายเส้นตรงแนวตั้งเรียงกันสองฝั่งบริเวณใต้รูปหัว ซึ่งลักษณะการออกแบบดังกล่าวสามารถรับฟังข้อเท็จจริงได้เป็นยุติตามที่โจทก์รับในฎีกาว่า รูปหุ้มหัวมีไว้สำหรับสอดนิ้วเพื่อหิ้วพกพา สันหุ้มหัวมีไว้เพื่อให้เกิดความแข็งแรงและเป็นการประหยัดพลาสติก ด้านในของฝาปิดเป็นฝาสองชั้นเพื่อประโยชน์ในการป้องกันมิให้น้ำรั่วซึม และลวดลายที่ฐานของฝาปิดเป็นลายเส้นตรงแนวตั้งเพื่อประโยชน์ในการเปิดฝาขวด อันเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ในการใช้งาน ส่วนประกอบดังกล่าวจึงไม่นับเป็นสาระสำคัญหรือลักษณะพิเศษของการออกแบบผลิตภัณฑ์ของโจทก์ สำหรับรูปร่างและองค์ประกอบของลวดลายอื่นซึ่งเป็นส่วนประกอบเฉพาะที่ระบุในข้อถ้อยสิทธิตามสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ของโจทก์ เมื่อนำมาพิจารณาเปรียบเทียบกับลักษณะของผลิตภัณฑ์ของจำเลยที่ 1 จะเห็นได้ว่ามีลักษณะของการออกแบบแตกต่างกัน โดยในส่วนที่เป็นความแตกต่างประการสำคัญคือ สันหุ้มหัวของแบบผลิตภัณฑ์ฝาปิดของโจทก์เป็นทรงเหลี่ยม มุมสันหุ้มหัวทั้งสองด้านมีความโค้งมนเล็กน้อย มีพื้นที่ด้านบนระหว่างรูปหัวกับสันหุ้มหัวพอประมาณ ส่วนผลิตภัณฑ์ฝาปิดของจำเลยที่ 1 มีสันหุ้มหัวโค้งมนขนานตามแนวของรูปหัว มีพื้นที่ด้านบนระหว่างรูปหัวกับสันหุ้มหัวน้อย และในส่วนร่องลึกที่ขอบของสันหุ้มหัวของแบบผลิตภัณฑ์ฝาปิดของโจทก์มี

ขนาดใหญ่ เป็นเส้นตรง เส้นแนวขวางกัน 2 เส้น ซึ่งแบ่งร่องลึกที่สันหูกวอยู่ชิดกับด้านบนขอบของสันหูกว ส่วนร่องลึกที่ขอบของสันหูกวของผลิตภัณฑ์ฝาปิดของจำเลยที่ 1 มีขนาดเล็กกว่าแบบผลิตภัณฑ์ฝาปิดของโจทก์อย่างเห็นได้ชัดและมีลักษณะโค้ง เส้นแนวขวางกัน 2 เส้น ซึ่งแบ่งร่องลึกที่สันหูกวไม่ได้อยู่ชิดกับด้านบนขอบของสันหูกว ทำให้เมื่อมองจากด้านข้างจะเห็นช่องว่างระหว่างช่องแบ่งด้านบน ซึ่งความแตกต่างดังกล่าวเป็นความแตกต่างในส่วนของรูปร่างและองค์ประกอบของลวดลายซึ่งเป็นสาระสำคัญของแบบผลิตภัณฑ์ของโจทก์และผลิตภัณฑ์ฝาปิดของจำเลยที่ 1 ข้อเท็จจริง จึงไม่อาจรับฟังได้ว่า ผลิตภัณฑ์ฝาปิดของจำเลยที่ 1 ผลิตขึ้นโดยใช้แบบผลิตภัณฑ์ในข้อถ้อยสิทธิตามสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ของโจทก์ จำเลยที่ 1 ไม่ได้กระทำละเมิดสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ของโจทก์ และไม่ต้องชดเชยค่าเสียหายแก่โจทก์ ที่ศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิพากษามานั้น ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย ฎีกาของโจทก์ฟังไม่ขึ้น พิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นฎีกาให้เป็นพับ

องค์คณะ

ณรงค์ กลั่นวารินทร์ · ไชยยศ วรรณทศศิริ · ปิติ นาตะภักติ

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/3998/2568>